

“Trên Đường Về” và dòng nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư (1921-2022)

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư (1921-2022)

Biên soạn:

Phan Anh Dũng

(Rockville, Maryland USA)

Thực hiện: 20 tháng 8 năm 2022

Vui lòng gửi thêm tài liệu và ý kiến xây dựng về: dathphan1@gmail.com

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tơ qua đời

<https://vnexpress.net/nhac-si-nguyen-thien-to-qua-doi-4501540.html>

Nhạc sĩ **Nguyễn Thiện Tơ** - tác giả bài "Giáo đường im bóng" - mất hôm 18/8/2022 vì bệnh tuổi già, thọ 101 tuổi.

Nhà thơ, nhạc sĩ Nguyễn Thụy Kha cho biết buồn khi nghe tin nhạc sĩ gạo cội qua đời. "Nửa tháng trước, tôi hỏi thăm con trai nhạc sĩ, biết sức khỏe ông vẫn tốt. Tôi nghĩ ông sống đủ, đến lúc được trời đón đi thôi", ông Thụy Kha nói.

Năm 2017, Thụy Kha từng thực hiện series bài viết về âm nhạc tiền chiến, đến gặp và phỏng vấn nhạc sĩ Thiện Tơ. Khi ấy, sức khỏe ông vẫn tốt nhưng không còn quá minh mẫn.

Nguyễn Thiện Tơ được đánh giá là một trong những nhạc sĩ hàng đầu của nền tân nhạc Việt Nam đầu thế kỷ 20. Nhà văn, nhà phê bình âm nhạc Nguyễn Trương Quý nhận xét âm nhạc của ông chịu ảnh hưởng chung của các dòng nghệ thuật lãng mạn Tây phương, có gốc rễ từ giai đoạn 1930-1945. Hà Nội trong ca khúc của ông là của những người con sinh ra trong thập niên 1920, thế hệ thay thế vai trò của các nhà Thơ Mới và văn xuôi Tự lực văn đoàn. Họ tạo ra khung cảnh văn hóa đô thị hiện đại ở giai đoạn sau năm 1945 và các vùng tạm chiếm trước 1954, trong đó con người bày tỏ cảm xúc trực tiếp, lời yêu đương được thổ lộ mạnh bạo hơn nhưng vẫn giữ ý vị của ca từ xưa cũ, trang trọng.

Nhà văn Nguyễn Trương Quý nói: "Nguyễn Thiện Tơ thường sáng tác trên nền các điệu khiêu vũ, có tính thời thượng, hợp gu thị dân lúc bấy giờ. Tác phẩm của ông xưng tụng vẻ đẹp diễm lệ, hài hòa và trang nhã". Anh thích nhất bài *Qua bốn năm xưa*, được Nguyễn Thiện Tơ viết năm 1949.

Nguyễn Thiện Tơ sinh năm 1921, quê gốc ở làng Thanh Oai (Hà Đông xưa, nay thuộc Hà Nội), có bố là công nhân nhà in. Thời trẻ, bố ông hát trống quân hay, được nhiều giải thưởng vùng đồng bằng Bắc Bộ. Chín tuổi, ông bắt đầu làm quen âm nhạc, thổi kèn harmonica. 14 tuổi, ông tự học nhạc lý theo sách của người Pháp, học guitar với

thầy Trần Đình Khuê. 15 tuổi, ông học cấp hai ở trường Thăng Long (góc phố Phùng Hưng - ngõ Trạm, Hà Nội), theo học thầy Đặng Thai Mai, Hoàng Minh Giám, Võ Nguyên Giáp...

Sau một thời gian, ông trở thành nhạc công guitar giỏi, được biểu diễn cùng thầy, bắt đầu mở lớp dạy. Từ năm 1938, ông bắt đầu tập tành sáng tác. Năm 1938, ở tuổi 17, ông có tác phẩm đầu tay - *Giáo đường im bóng*.

Năm 1940, ông theo nhạc sĩ Lưu Hữu Phước vào miền Nam chơi nhạc. Sau Cách mạng tháng Tám 1945, ông sáng tác một số ca khúc yêu nước. Từ năm 1954, ông dạy đàn tại nhà riêng ở Mai Hắc Đế, từng cộng tác giảng bộ môn flute tại Trường Âm nhạc Việt Nam (nay là Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam). Ông là một trong những nghệ sĩ đầu tiên tham gia chơi nhạc trong các ban, nhóm ở Hà Nội, đồng thời là thầy dạy đàn của nhiều nhạc sĩ nổi tiếng, trong đó có Đoàn Chuẩn.

Các tác phẩm nổi tiếng nhất của ông là *Giáo đường im bóng*, *Nhấn gió chiều*, *Chiều tà*, *Giấc mơ xưa*, *Qua bến năm xưa*, *Quanh lửa hồng*, *Trên đường về*, *Nhớ quê*... Bài cuối cùng ông viết là *Mưa dầm* (2012), khi tiễn vợ về nơi chín suối.

Thời đôi mươi, ông xuống Nam Định tham gia biểu diễn guitar trong buổi từ thiện, phải lòng cô ca sĩ hát trong nhà thờ từ khi mới gặp. Tình yêu của đôi trẻ gặp nhiều khó khăn bởi khoảng cách địa lý cũng như khác biệt tôn giáo. Ông viết *Giáo đường im bóng* với ca từ mộc mạc để thể hiện tình yêu với bà, sau được nhà thơ Phi Tâm Yến hoàn chỉnh phần lời. Nhờ bài hát phổ biến rộng rãi, hai gia đình hiểu được tâm trạng của ông, ủng hộ họ đến với nhau.

Cố nhạc sĩ có năm con trai, ba con gái. Trong số đó, nhiều người làm nhạc công.

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư qua đời: Một cung tơ Hà thành thiện lương

** NGUYỄN TRƯỜNG QUÝ - 20/08/2022 **

<https://tuoitre.vn/nhac-si-nguyen-thien-to-qua-doi-mot-cung-to-ha-thanh-thien-luong-20220820083427581.htm>

TTO - Với tuổi đời trên một thế kỷ, cũng là tác giả tiền chiến cuối cùng còn sống trong nước, Nguyễn Thiện Tư sinh thời xứng đáng là nhân chứng có thẩm quyền để nói về lịch sử tân nhạc.

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư năm 2019 - Ảnh: THÁI LỘC

Trong cuộc tìm kiếm những dấu vết khởi tạo nên gu thẩm mỹ của đời sống văn hóa giải trí đô thị ở Hà Nội, từ lâu tôi đã gặp tên tuổi nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư (1921 - 2022) như một người đóng vai trò bệ đỡ cho những sáng tạo của giới ca nhạc hai thập niên giữa thế kỷ 20.

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư vừa từ giã cuộc đời vào khoảng 17h ngày 18-8-2022 tại Hà Nội ở tuổi 101.

Với tuổi đời trên một thế kỷ, cũng là tác giả tiền chiến cuối cùng còn sống trong nước, Nguyễn Thiện Tư sinh thời xứng đáng là nhân chứng có thẩm quyền để nói về lịch sử tân nhạc. Nhưng ông lại rất khiêm nhường khi nói về vai trò của mình trong những cuộc trò chuyện.

Trộn vẹn với những bến xưa

Tôi đã có dịp gặp ông nhiều lần trong 20 năm qua. Những lần đầu luôn có bóng dáng bà Hà Tiên, vợ ông, bên cạnh. Người quen biết vẫn gọi nhà "cụ Tư cụ Tiên" như một biểu tượng cho sự hạnh phúc đến lúc đầu bạc răng long.

Hơn thế nữa, bà Tiên lại chính là nàng thơ trong "dáng xinh xinh ba tiên kiều, quỳ ngâm thánh kinh ban chiều" nguyên mẫu cho ca khúc đầu tay Giáo đường im bóng (1938).

Bản nhạc này đã được ấn hành năm 1941, trong tập lời các bài ca do các tác giả Jeannine Lê Thủy, Phi Tâm Yên và Trần Hồi - những thanh niên tài tử Hà thành - soạn.

Nhưng có lẽ Nguyễn Thiện Tư viết nhiều nhất vào cuối thập niên 1940 cho đến thập niên 1950, trải dài từ các bài hát chủ đề lãng mạn theo các điệu khiêu vũ (*Qua bến năm xưa, Tiếng trúc bên sông, Nhấn gió chiều, Trên đường về*) đến chủ đề quê hương (*Tiếng hát biên thùy - lời Hoàng Giác, Chiều quê*) và kể cả cổ vũ đời sống mới sau hòa bình lập lại ở miền Bắc năm 1954 (*Mùa xuân kiến thiết, Nhấn con, Con thuyền tự do - lời Trịnh Kính*).

Bài hát cuối cùng cũng là bài hát viết khi người vợ qua đời năm 2013 có tên *Mưa dầm*, chủ đề nhắc lại ý lời ca đã viết trong bài hát đầu tiên, ấy là câu "*Hồn thánh thót mưa dầm, buồn tới âm thầm*" mà Phi Tâm Yên viết cho một đêm Noel năm 1938, có khung cảnh đặc trưng mùa đông đất Bắc. Hiếm có một tình yêu nào bền lâu đến thế trong đời tư giới nghệ sĩ, ở một người chơi nhạc trải qua những chôn đờc cho là phóng túng nhất hạng xã hội xưa như phòng trà, sàn nhảy, quán rượu.

Động lực ở âm nhạc Nguyễn Thiện Tư có lẽ là một kiểu cách văn hóa Hà thành, là một phần nằm trong ảnh hưởng chung của các dòng nghệ thuật lãng mạn Tây phương đến đời sống văn hóa giải trí đô thị Hà Nội, có gốc rễ từ các trào lưu văn nghệ giai đoạn 1930 - 1945.

Ông thuộc về thế hệ sinh ra vào thập niên 1920, dần thay thế vai trò của thế hệ "tiền chiến" của các nhà thơ Thơ mới, văn xuôi Tự lực văn đoàn. Thế hệ của ông đã tạo ra một khung cảnh văn hóa đô thị hiện đại, nhất là sau 1945 và ở vùng tạm chiếm trước 1954. Trong đó, hình tượng con người bày tỏ cảm xúc trực tiếp hơn, lời yêu đương được bộc lộ mạnh bạo hơn và huê tình hơn, tuy vậy vẫn giữ những đường nét ca từ xưa cũ, trang trọng.

Âm nhạc của ông thường có tính chất những bài hát trên nền các điệu khiêu vũ, nên có tính thời thượng hợp gu thị dân lúc bấy giờ, cơ bản xưng tụng một vẻ đẹp diễm lệ, hài hòa và trang nhã.

Khi trầm tư man mác, khi réo rắt sôi nổi, âm nhạc hòa với ca từ làm thành một ấn tượng về thời những tao nhân mặc khách tương phùng hay ly biệt đều say đắm: "*Bên dòng sông lòng thầm vương, nhìn người nay xa vắng, với heo may ta về bến xưa*" (Qua bến năm xưa - 1949).

Một hợp âm hiện đại cho đô thị

Chẳng phải vô cớ mà Nguyễn Thiện Tư lại bộc lộ một sắc thái âm nhạc mới mẻ đồng vọng với tâm tình thị dân hiện đại đương thời.

Ngay từ đầu thập niên 1940, ông hoạt động vô cùng sôi nổi trong không gian âm nhạc của các quán nhạc, phòng trà hay sàn khiêu vũ ở đất Hà thành, cộng tác với rất nhiều nhạc sĩ và ca sĩ đương thời từ Bắc chí Nam.

Ngay từ khi tân nhạc còn chập chững, ông đã có mặt với tư cách nhạc công trong những nhóm âm nhạc đầu tiên như Myosotis (Hoa Lưu Ly) của Thẩm Oánh và Dương Thiệu Tước. Sau khi biểu diễn lần đầu tiên ở đêm nhạc tại rạp Majestic (rạp Tháng 8 ngày nay) vào năm 1936, ông trở thành một nhạc công chuyên nghiệp.

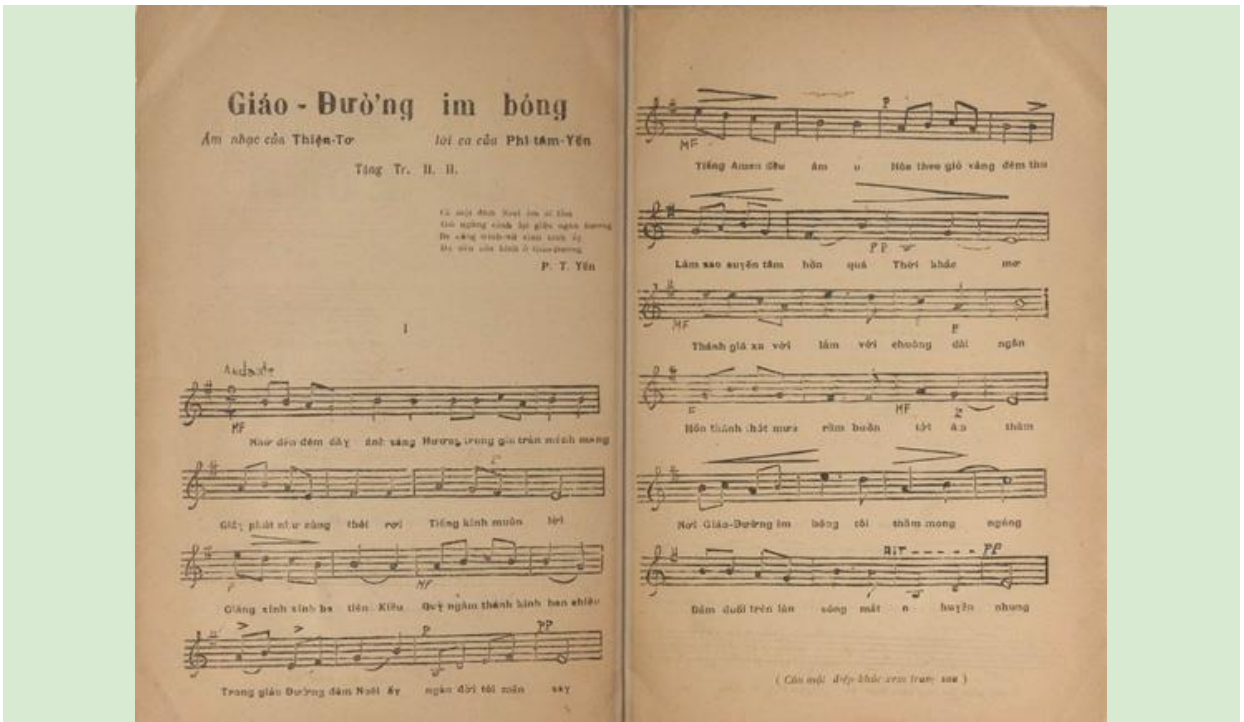
Ông cũng là một trong những người chơi các thể loại nhạc quốc tế thịnh hành như blues, jazz cũng như thành thạo những nhạc cụ từ guitar Tây Ban Nha đến guitar Hawaii và sau cùng là flute.

Sự thiện nghệ này khiến ông luôn nằm trong số các nhạc công được các ban nhạc và phòng trà nổi tiếng nhất mời như nhóm của nhạc công người Nga S. Milewitch chơi tại quán Tavern Royale (91 Đinh Tiên Hoàng ngày nay) hay nhóm của Nguyễn Xuân Khoát chơi tại vũ trường Takara đình đám bậc nhất trước năm 1945 ở phố Khâm Thiên.

Trong việc dạy đàn tại ngôi nhà 22 Charron (Mai Hắc Đế), nơi ông ở suốt mấy chục năm qua, ông cũng kịp góp phần truyền ngón đàn guitar Hawaii tuyệt vời cho một tên tuổi về sau làm nên phong cách âm nhạc riêng là Đoàn Chuẩn.

Ông cũng là nhạc công của Ban Việt Nhạc, một đoàn nghệ sĩ quan trọng làm nên phần hồn chương trình âm nhạc đặc sắc của Đài phát thanh Hà Nội thời 1949 - 1953, nơi đã biểu diễn gần như tất cả các ca khúc hay nhất của tân nhạc Việt Nam mà trong đó có cả những bài hát ở kháng chiến. Nhạc mục của chương trình này do các giọng ca Ngọc Bảo, Minh Đỗ, Bích Thọ, Tâm Vấn... hát đã làm nên một kỷ ức về một thời nhiều xáo trộn nhưng con người vẫn gìn giữ nét lãng mạn. Sự hoa mỹ không loại trừ sự hồn hậu, ấy là đặc điểm của phong cách nghệ thuật các nhạc sĩ Hà Nội giai đoạn 1950 như Nguyễn Thiện Tư hay những tác giả gần gũi như Hoàng Giác, Tạ Tấn, Hoàng Dương, Nguyễn Văn Quý... Họ cũng là những người đã ở lại Hà Nội và tiếp

tục đời sống âm nhạc, bảo lưu một chút điểm khiếu quá khứ cho đô thị rất nhiều dân bẽ này.

Bản nhạc đầu tiên của Nguyễn Thiện Tô được ấn hành - Giáo đường im bóng - in trong tập Tiếng gió ngày hè, Á Châu ấn cục, Hà Nội năm 1941 - Ảnh: NGUYỄN TRƯƠNG QUÝ

Nhận xét về sự sôi nổi của giai đoạn âm nhạc 1949 - 1954, nhà nghiên cứu âm nhạc người Ireland, tiến sĩ Lonán O'Briain (ĐH Nottingham, Anh), trong cuốn sách khảo cứu *The Voices of Vietnam* (Nxb Oxford University Press, 2021), cho rằng Nguyễn Thiện Tô nằm trong số những người đã làm nên một phẩm chất quốc tế có tính bản địa (vernacular cosmopolitan) của tân nhạc qua làn sóng phát thanh.

Dĩ nhiên, phẩm chất này bắt nguồn từ các sân khấu biểu diễn ở các rạp hát hay quán nhạc. Không gian âm thanh của đô thị như Hà Nội nhờ đó có sự phát triển, đem lại một gu mỹ cảm cho thị dân, vẫn còn ảnh hưởng đến ngày nay.

Lâu nay người ta hay nói đến những gương mặt hay dòng âm nhạc chủ lưu, các ca khúc gắn với các sự kiện lớn của đất nước hay các giai thoại nhiều tính phóng túng của âm nhạc lãng mạn, mà hay gọi chung bằng thuật ngữ nhạc tiền chiến.

Nhưng đời sống giải trí của Hà Nội được vận hành bền bỉ qua nhiều thập niên chính là nhờ những nhạc sĩ, vừa là nhạc sư vừa là nhạc công, như Nguyễn Thiện Tư, hay một số đàn anh khác như Nguyễn Xuân Khoát, Nguyễn Văn Giệp, Nguyễn Hữu Hiếu hay Lưu Quang Duyệt. Nhiều người đã có thể bị lãng quên, nhưng lịch sử tân nhạc nhất định có mặt họ.

Ban Việt Nhạc - Đài phát thanh Hà Nội khoảng năm 1950, Nguyễn Thiện Tư thứ 2 từ bên phải - Ảnh: tư liệu gia đình

Dấu trăm năm một tiếng chuông ngân

** Nguyễn Nhà Tiên **

15 Tháng Sáu, 2020

<https://vanchuongphuongnam.vn/dau-tram-nam-mot-tieng-chuong-ngan.html>

(*Vanchuongphuongnam.vn*) – Năm 2020 này, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư – Tác giả của “*Giáo đường im bóng*” huyền thoại tròn 100 tuổi, vẫn mái nhà xưa 22 Mai Hắc Đế ấy, ông và bà Vũ Hà Tiên – người con gái trong “*Giáo đường im bóng*” thuở xa xưa *Dáng xinh xinh như bao tiên kiêu*, giờ đây vẫn cận kề bên ông nồng ấm những hoài niệm của một thời mê say, lãng mạn.

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư đàn bên vợ – bà Vũ Hà Tiên – và các con vào sinh nhật ông 95 tuổi

Cái duyên văn nghệ đã dẫn đường cho chúng tôi từ lâu có dịp gặp gỡ và rồi quen nhau qua những kịch bản âm nhạc và kịch bản cho các lễ hội lớn tại Đà Nẵng, vậy mà cho đến bây giờ tôi mới biết nghệ sĩ múa Nguyễn Thiện Tâm là con của nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư và bà Vũ Hà Tiên – những tài hoa và nhan sắc đã khai sinh ra lộng lẫy giai điệu “*Giáo đường im bóng*” – một chuyện tình đẹp vào hàng bậc nhất của một thời âm nhạc tiền chiến năm xưa. So về tuổi tác, thì Nguyễn Thiện Tâm và tất cả anh chị em của anh đều là “em út” của “*Giáo đường im bóng*”, bởi đây là sáng tác đầu tay của nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư viết vào năm 1938, lúc ông vừa mới 17 tuổi.

Theo nhạc sĩ Lê Thương trong tiểu luận “*Thời tiền chiến trong Tân nhạc*” (NXB Kê Sĩ – 1970), đã phân kì thời gian Tân nhạc xuất hiện vào tháng Ba năm 1938. Vậy là, ngay

từ buổi đầu bình minh nhạc Việt, Nguyễn Thiện Tư với “*Giáo đường im bóng*”, Nguyễn Xuân Khoát với “*Bình minh*”, Lê Thương với “*Bản đàn xuân*”, Thẩm Oánh với “*Khúc yêu đương*”, Phạm Đăng Hình với “*Đám mây hàng*”... Tất cả những cánh chim đầu đàn ấy mỗi người một thể giới thanh âm, đã khai mở ra một bầu trời thênh thang Tân nhạc, mà sức vang hưởng của nó hơn bảy mươi năm qua đã chứng tỏ một thẩm giá nghệ thuật lung linh bất tuyền trong trái tim của hàng triệu người.

Bây giờ trong ngôi nhà đông đúc của hội nhạc sĩ Việt Nam, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư là người có tuổi vào hàng cao niên nhất. Nhớ lời nhạc sĩ Hoàng Giác (bố của nhà thơ Hoàng Nhuận Cầm) trong những lần ông tâm tình trò chuyện cùng các nhà báo: “*Lớp nhạc sĩ tiền chiến chúng tôi chẳng còn mấy người, có thể đếm trên đầu ngón tay..., trong số bạn thời ấy nay còn nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư hiện vẫn sinh sống tại số nhà 22 Mai Hắc Đế – Hà Nội*”. Vâng, quả là còn lại hiếm hoi chỉ đếm trên đầu ngón tay, kể từ buổi tài hoa mệnh yếu Đặng Thế Phong, cho đến mãi về sau này Dương Thiệu Tước, Lưu Hữu Phước, Văn Cao, Đoàn Chuẩn..., trên bầu trời nhạc Việt cứ theo từng mùa vắng dần những cây cao bóng cả. Nhưng nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư là một trường hợp khá đặc biệt. Trong lớp nhạc sĩ cùng thời tiền chiến với ông, hiếm thấy một cuộc đời nào như thế.

Xuất thân trong một gia đình nghề in (nhà in Viễn Đông), nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư sinh ra (1921) và lớn lên tại căn nhà số 22 phố Charron (về sau là phố Mai Hắc Đế) Hà Nội. Ngay từ thời còn là học sinh trường trung học Thăng Long, ông đã theo học đàn guitar Hawaii (Hạ uy cầm) với thầy giáo Trần Đình Khuê. Tài năng âm nhạc của ông sớm bộc lộ từ những buổi đầu tiên học nhạc, chỉ sau vài tháng theo học, ông đã được thầy giáo tiến cử biểu diễn trên đài phát thanh của Pháp lúc bấy giờ. Tiếp tục con đường âm nhạc, ông theo học Tây ban cầm và áp ủ hoài bão sáng tác từ đấy. Và, câu chuyện tình đẹp huyền thoại của chàng nhạc sĩ trẻ Nguyễn Thiện Tư và người con gái xinh đẹp thành Nam bắt đầu từ mùa hè năm 1938.

Kỳ nghỉ hè năm ấy, chàng thư sinh Nguyễn Thiện Tư được mời tham gia biểu diễn đàn guitar ở Nam Định. Tại đây trái tim nghệ sĩ tư non của chàng nhạc sĩ trẻ đã rung lên những cung bậc đầu tiên trước nhan sắc của cô nữ sinh mười sáu tuổi – Vũ Hà Tiên, và có lẽ từ đấy, những giấc mơ cho một cung bậc tình yêu lặng lẽ hoài thai. Nhưng gia đình Vũ Hà Tiên theo đạo Thiên Chúa, còn Nguyễn Thiện Tư là người ngoại đạo, vậy

là tình yêu trắc trở và gian nan lận đận. Nhưng cũng chính niềm ưu tư ấy đã khích lệ tâm hồn nghệ sĩ Nguyễn Thiện Tư, để ông viết nên nhạc phẩm “*Giáo đường im bóng*” đúng vào năm ông mới mười bảy tuổi (Một ca khúc có sự tham gia viết lời của Phi Tâm Yến – người bạn thân của ông). Có ai ngờ tiếng chuông ngân ban đầu ấy trở thành dấu trăm năm lấp lánh trên bầu trời âm nhạc. Nó cùng với “*Kiếp hoa*” của Nguyễn Văn Tuyên, “*Bản đàn xuân*” của Lê Thương, “*Con thuyền không bến*” của Đặng Thế Phong, “*Biệt ly*” của Dzoãn Mẫn... làm nên những nét son đẹp mở rộng một chân trời cho mỗi cuộc đời tài hoa về sau. Như một sự khích lệ từ sau “*Giáo đường im bóng*”, Nguyễn Thiện Tư tiếp tục cho ra đời những nhạc phẩm: *Nhấn gió chiều, Trên đường về, Đêm trăng xưa, Chiều quê, Cung đàn xuân xưa, Tiếng trúc bên sông, Vườn hồng dưới trăng, Ngày vui đã qua...* Song song với sáng tác, ông còn mở lớp dạy nhạc, nhiều học trò của ông đã trở thành những nhạc sĩ tài năng, sớm xuất hiện cùng thời hoạt động âm nhạc với ông vào giai đoạn sau năm 1940 như Đoàn Chuẩn, Dzoãn Mẫn.

Không rõ là giai thoại hay hiện thực, mà người ta còn kể rằng: Trước nhan sắc của nàng Vũ Hà Tiên, nhiều nhạc sĩ cùng thời với Nguyễn Thiện Tư đã phải xao xuyến run rẩy như Phạm Duy, Lê Thương... Nhạc sĩ Phạm Duy thì không biết còn lưu lại dấu vết nào trong sáng tác, còn nhạc sĩ Lê Thương thì có bài “*Nàng Hà Tiên*”, âu đó cũng là cách... góp thêm hương cho gió! Riêng nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư và Vũ Hà Tiên thì hơn năm năm kiên trì vượt qua vách tường rêu Tôn giáo, họ đã làm lễ cưới. Và đây cũng là mối tình duy nhất, sắt son và chung thủy, cả hai muối mặn gừng cay sánh đôi nhau đi suốt con đường định mệnh của mình.

Buổi bình minh của âm nhạc tiền chiến, những cánh chim đầu đàn vào thời ấy, tùy theo khuynh hướng sáng tác đã chia thành nhiều nhóm. Không rõ dựa vào nguồn tư liệu nào, có một vài bài báo đã viết về nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư, xếp ông vào nhóm nhạc Myosotis cùng với Thẩm Oánh, Dương Thiệu Tước. Đọc “*Thời tiền chiến trong âm nhạc*” của nhạc sĩ Lê Thương, thì từ nhóm Myosotis đến nhóm Tricéa, nhóm Phạm Đăng Hình cho đến về sau các nhóm Đồng Vọng, nhóm Tổng hội Sinh viên đều không thấy tên ông. Nhạc sĩ Lê Thương chỉ ghi tên nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư trong phần các lớp dạy nhạc tại Hà Nội, cùng với Trần Đình Khuê, Dương Thiệu Tước và Dzoãn Mẫn. Từ năm 1954, sau ngày giải phóng Thủ đô, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư về làm việc trong dàn nhạc của Đài tiếng nói Việt Nam, năm 1959 ông chuyển qua dàn nhạc giao hưởng của nhà

hát Giao hưởng Vũ kịch Việt Nam, và đến năm 1965 ông về Hãng phim truyện Việt Nam cho đến năm về hưu (1982).

Năm 2020 này, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư tròn 100 tuổi. Vẫn mái nhà xưa 22 Mai Hắc Đế ấy, ông và bà Vũ Hà Tiên – người con gái trong “*Giáo đường im bóng*” thuở xa xưa *Dáng xinh xinh như bao tiên kiều*, giờ đây vẫn cận kề bên ông nồng ấm những hoài niệm của một thời mê say, lãng mạn.

Cái trường hợp khá đặc biệt trong lớp nhạc sĩ tiền bối thời tiền chiến mà tôi nói, hiếm thấy một ai được như ông chính là cái không gian 22 Mai Hắc Đế này đây. Gần tròn một thế kỷ dang dặc con đường thời gian với bao nhiêu biến động lịch sử và dâu bể lở bồi, ở vào lớp ông, nhiều nghệ sĩ lên ghềnh xuống thác bốn ba mươi phương, máu giang hồ lãng du thúc giục cũng nhiều, mà khắc nghiệt số phận vùi dập cũng không ít. Đây là chưa nói đến tình yêu của họ, những truân chuyên và lỡ lòn, những dở dang và bi kịch vốn như một thứ trêu ngươi của trò chơi con tạo thường gieo xuống cuộc đời của những tài hoa. Có nhìn ra như thế mới thấy hiếm hoi cái thiên đường 22 Mai Hắc Đế của Nguyễn Thiện Tư và Vũ Hà Tiên, từ buổi ban sơ cho đến bây giờ. Còn một niềm hạnh phúc nữa là con cái của vợ chồng ông, tuy không theo con đường sáng tác như bố nhưng hầu hết đều hoạt động trong các lĩnh vực nghệ thuật. Nghệ sĩ múa Nguyễn Thiện Tâm ở Đài truyền hình Đà Nẵng, nghệ sĩ múa Nguyễn Tuyết Nga ở Đoàn ca múa miền Nam và vợ chồng nghệ sĩ Nguyễn Thiện Thắng ở dàn nhạc giao hưởng Việt Nam, và rồi con dâu ông cho đến cháu nội cũng đều là nghệ sĩ, ca sĩ, thầy giáo dạy các trường nghệ thuật... Anh Nguyễn Thiện Tâm mới kể cho tôi nghe, tất cả các anh chị vừa về mừng sinh nhật thượng thọ bố tròn 95. Ngồi nhìn tấm hình nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư tươi vui ôm đàn hát cho cả nhà ngồi vây quanh nghe, gương mặt đẹp phúc hậu của ông dạy cho tôi một triết lí sống, rằng phải chung thủy trong tình yêu, giữ lòng thanh sạch đừng nóng giận oán ghét gì ai, nhân quả đầy cả thôi. Vâng, tôi tin là như thế, cũng như nhạc sĩ suốt con đường hoạt động nghệ thuật, ông đã từng gieo bao nhiêu nhân lành, giờ đây viên mãn gặt hái quả ngọt, đây cũng là một thứ thần dược để ông thong dong an nhiên tự tại tỏa bóng râm xuống con đường thế kỷ!

Nguyễn Nhà Tiên

MỘT SỐ NHẠC PHẨM CỦA NGUYỄN THIỆN TƠ

1/ GIÁO ĐƯỜNG IM BÓNG (lời: Phi Tâm Yển)

- Thái Thanh: <https://www.youtube.com/watch?v=wJYOYuxcM4>
- Anh Ngọc: <https://youtu.be/LzqVXfvOo5w?t=92>

2/ TRÊN ĐƯỜNG VỀ

- Tâm Hào: https://www.youtube.com/watch?v=5_QrAzoLGRE
- Thanh Lan: <https://www.youtube.com/watch?v=u95QdJ2j0tE>

3/ NHẢY GIÓ CHIỀU

- Sĩ Phú: <https://www.youtube.com/watch?v=RFQ2JGqL5ik>
- Lệ Thu: <https://www.youtube.com/watch?v=LoY9A0tT1WM>

3/ TIẾNG HÁT BIÊN THÙY (lời: Hoàng Giác)

- Anh Ngọc: <https://www.youtube.com/watch?v=e5ao7gEMgX0>
- Mai Hương: <https://www.youtube.com/watch?v=AEfOrrgQ9VA>

4/ QUA BẾN NĂM XƯA

- Khánh Ly: <https://www.youtube.com/watch?v=qF9nFmVxdSE>
- Mai Hương: <https://www.youtube.com/watch?v=A3NU4K0IGXE>

5/ QUANH LỬA HỒNG (lời: Văn Khôi) - Tiếng hát: Mai Hương

<https://www.youtube.com/watch?v=D6uN0jcdJXE>

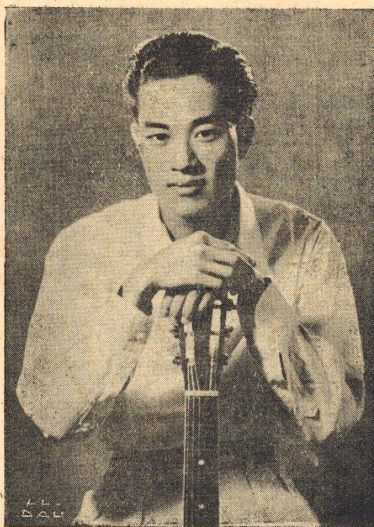
6/ XUÂN VỀ - Song ca: Ngọc Diệp & Thiên Tâm

<https://www.youtube.com/watch?v=ZtLStRwaqaE>

7/ TIẾNG TRÚC BÊN SÔNG – Tiếng hát: Minh Diệu

<https://www.youtube.com/watch?v=jFwFffPJ1el>

NHẠC-SỸ

NGUYỄN-THIỆN-TÔ

TRONG BAN ĐÀN VIỆT-NHẠC ĐÀI PHÁT-THANH HÀ-NỘI

CÙNG MỘT TÁC-GIẢ :

QUA BẾN NĂM XUA
GIÁO ĐƯỜNG IM BÓNG
NHÂN GIÓ CHIỀU
TRÊN ĐƯỜNG VỀ
TIẾNG TRÚC BÊN SÔNG
CHIỀU QUÊ

KHÚC NHẠC CANH TÀN
NẮNG XUÂN
MỘNG GIANG-HỒ
THU SANG
ĐÊM TRĂNG XUA
NHẠC ĐÔNG QUÊ
TRĂNG VIỆT-NAM

MIỀN BẮC

35, Lương-văn-Can
HANOI

NHÀ XUẤT-BẢN TINH-HOÀ

GIÁM-ĐỐC : TĂNG-DUYỆT
Số 121, Đường Trần-Hưng-Đạo, HUẾ — Đ.T. 79

MIỀN NAM

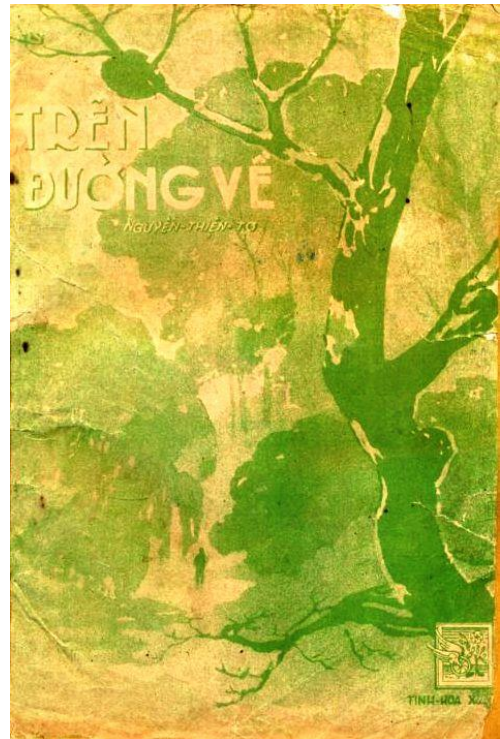
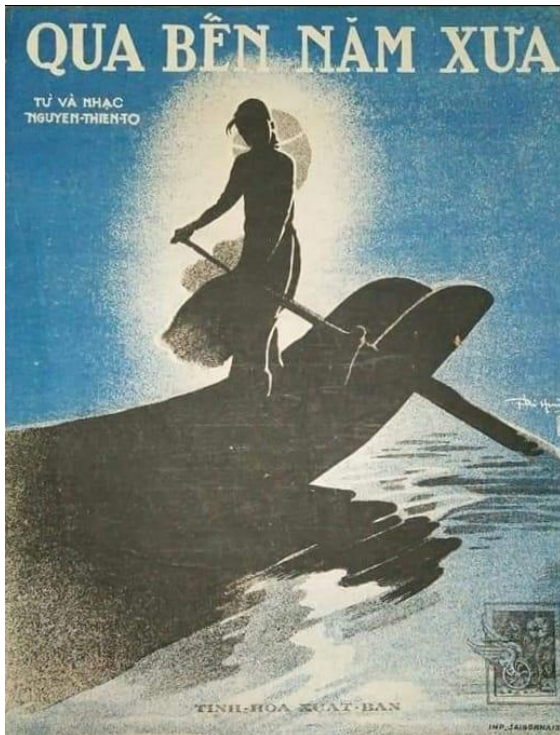
Hộp thư Bưu-Điện 510
SAIGON

K. D. Số 405 Ngày 6-9-52

TẠI HUẾ 5 \$ 00
CÁC NƠI 6 \$ 00

Trình-bày : LÊ-MỘNG-BẢO

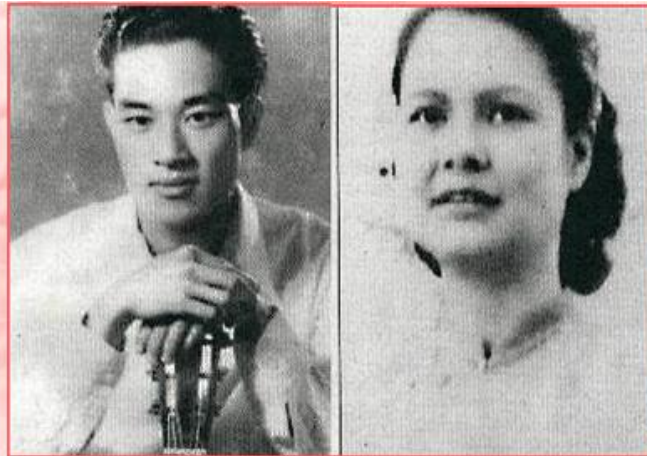

Nhà văn Nguyễn thiệu Giang đưa ca sĩ Anh Ngọc đến thăm nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tơ (tháng 7, 1998)

Nguyễn Thiện Tơ

Vũ Hà Tiên

(Năm 1950)

Đại lão nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư: Đường từ hiếu học đến thành danh

Tác giả: **Phan Đông Viên** - Đăng ngày 13/08/2021

<http://hoinhacsi.info/dai-lao-nhac-si-nguyen-thien-duong-tu-hieu-hoc-den-thanh-danh>

ảnh chụp năm 1951

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư sinh ngày thứ sáu 29/7/1921 (tức 25 tháng 6 năm Tân Dậu) tại làng Tó - Tả Thanh Oai tỉnh Hà Đông xưa (nay thuộc Hà Nội), là con cụ Nguyễn Thiện Tường (sinh năm 1886), công nhân nhà in Viễn Đông Ấn Đường (IDEO) của Pháp tại Hà Nội, sau Cách mạng tháng Tám làm công nhân nhà in Ngân hàng Quốc gia Việt Nam. Thời trẻ cụ Tường hát Trống quân rất hay, được nhiều giải thưởng ở địa phương và liên tỉnh đồng bằng Bắc bộ. Từ thuở ấu thơ, Nguyễn Thiện Tư đã được sống giữa những làn điệu Trống quân và các hình thức diễn tấu khác mà bố và các bạn bè thường tập ở nhà. Lên 7 tuổi (1928) Nguyễn Thiện Tư bắt đầu đi học tiểu học, lên 9 tuổi (1930) đã làm quen với âm nhạc bằng việc tập chơi trên chiếc đàn Tàu hai dây và thổi kèn harmonica, đồng thời rất thích nghe đĩa than các ca khúc Pháp nhập vào Việt Nam của nhạc sĩ Vincent Scotto do Tino Rossi hoặc Rina Ketty hát. Nhờ có Nhạc viện Pháp quốc Viễn đông tại Hà Nội (Conservatoire Français D'extrême - Orient) khai giảng từ 1927 nên các loại sách và đĩa nhạc nước ngoài nhập vào Hà Nội rất phong phú. Năm 14 tuổi (1935) Nguyễn Thiện Tư bắt đầu tự học nhạc lý theo sách của Marmont và

Lavignac rồi học guitare Hawaiene (viết tắt là Hw) với thầy Trần Đình Khuê (thầy Khuê sinh năm 1913 là con cụ Trần Đình Thư - một nghệ nhân chế tác nhạc cụ dân tộc - chủ hiệu đàn rất nổi tiếng ở phố Hàng Bông, Hà Nội), thầy Khuê đã tốt nghiệp Trường âm nhạc Pháp quốc Viễn đông, chơi thành thạo các loại đàn violon, guitare Espagnol và guitare Hw. 15 tuổi (1936) Nguyễn Thiện Tư vào học primaire supérieur (Trung học cơ sở) tại Trường Thăng Long (góc phố Phùng Hưng - ngõ Trạm, Hà Nội), đã được học các thầy Đặng Thái Mai, Hoàng Minh Giám, Võ Nguyên Giáp...

Vừa học văn hóa vừa học guitare Hw thầy Khuê, sau thời gian chăm chỉ miệt mài được thầy đánh giá đủ trình độ để cho đi cùng thầy biểu diễn trong các buổi hòa nhạc, dần dần trở thành nhạc công guitare Hw giỏi, năm 1937 mở lớp dạy guitare Hw, đã hướng dẫn lại hoặc dạy nhạc cụ này cho một số bạn bè đồng nghiệp như các nhạc sĩ: Doãn Mẫn, Đoàn Chuẩn, Đỗ Liên, Nguyễn Văn Quỳ.

Từ 1937 đã cùng hai bạn nhạc sĩ Ngọc Bích, Đỗ Chí Khang tự học giáo trình guitare cổ điển qua sách dạy guitare của Carulli, Carcassi. Nguyễn Thiện Tư còn tự học các giáo trình hòa thanh của Pháp, tự mày mò tìm hiểu cấu trúc các ca khúc của Vincent Scotto, coi tác giả này như một người thầy khai sáng để tập viết ca khúc, đã viết được một số đoạn ngắn, được bạn bè động viên và tự cảm thấy nếu cố gắng sẽ có thể thành công.

Từ 1938 chuyên chú tập viết ca khúc nhờ sự hướng dẫn giúp đỡ của các đàn anh và bạn bè cùng phong trào yêu nhạc cải cách lúc bấy giờ như các nhạc sĩ: Nguyễn Xuân Khoát, Nguyễn Hữu Hiếu, Nguyễn Văn Giệp, Đinh Ngọc Liên, Lê Yên, Đỗ Tình, Phạm Văn Chừng, Doãn Mẫn, Nguyễn Trần Giur, Dương Thiệu Tước, Thẩm Oánh...

Tháng 5/1938 Nguyễn Thiện Tư 17 tuổi đã được mời biểu diễn ba bài guitare Hw tại CLB Lạc Bằng tỉnh Nam Định để làm từ thiện, trong chương trình biểu diễn còn có ca sĩ Hà Tiên - theo đạo Thiên Chúa - hát hai bài tiếng Pháp, cô ca sĩ còn nhờ Nguyễn Thiện Tư chỉnh sửa đàn, từ công việc nghệ thuật đến quen thân nhau rồi đem lòng lưu luyến, nhưng thời đó các gia đình theo đạo Thiên Chúa chỉ cho phép con gái kết hôn với người đồng đạo, biết không thể vượt qua rào cản, và để lưu dấu mối tình đầu trắc trở, Nguyễn Thiện Tư đã sáng tác bài *Giáo đường im bóng*, nhờ bạn là nhà thơ Phi Tâm Yên (tên thật là Trần Văn Phụng) sửa lời, đây cũng là ca khúc đầu tay của Nguyễn Thiện Tư:

Giáo Đường Im Bóng

Lời: PHI - TÂM - YẾN

Nhạc: NGUYỄN - THIÊN - TƠ

Xa xăm

The musical score is written on a single treble clef staff with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It consists of seven lines of music. The first line starts with a dynamic marking of *p* (piano). The second line has a dynamic marking of *p* at the end. The third line has a dynamic marking of *mf* (mezzo-forte). The fourth line has a dynamic marking of *mf*. The fifth line has a dynamic marking of *mf*. The sixth line starts with a dynamic marking of *dim.* (diminuendo). The seventh line has a dynamic marking of *mf*. The lyrics are written below the notes.

p

Nhớ tới đêm đây

ánh - sáng . Hương trong gió tràn mênh mang . Giây phút như ngừng

mf

thời rơi . Tiếng kính muôn lời . Đáng xinh xinh bao tiên kiều .

Quý ngân Thánh Kinh ban chiều . Trong giáo đường đêm Noel ấy .

dim.

mf

Ngân đời tôi mến yêu . Tiếng A - men đều âm u ,

Hòa theo gió vàng đêm thu . Làm sao xuyên tâm hồn quá .

FAN FƯƠNG

Copyright 1951 By TINH-HOÀ - Huế
All rights reserved

TÁC - GIẢ
GIỮ BẢN - QUYỀN

Thời khác mơ . Thánh giá xa vời lắm với
 chuông chiều ngân . Hồn thánh thoát mưa dầm buồn tối âm
 thầm . Nơi giáo đường im bóng Tôi thăm mong
 ngóng . Đắm đuối trên làn sóng mắt nàng huyền mơ .

II

Tôi chốn xưa nàng vắng bóng,
 Tôi mơ mắt huyền nhưng trông.
 Bao phút vui thân tiên qua,
 Thấy đâu bây giờ.
 Lá em rơi trên gương hồ,
 Hình như mỗi duyên xa mờ.
 Nay đến làm tôi sao xuyên,
 Hồi đời tươi sáng em.
 Sóng rung rinh hồ xưa đây,
 Hồn tôi nhớ nàng mê say.
 Ngày xa ấy u trầm quá,
 Và chóng qua.
 Biết đến đâu tìm kiếm
 Nói đây tình duyên,
 Và sóng mắt mơ huyền còn biết đâu tìm.
 Tôi tiếc thời tươi sáng trôi cùng năm tháng.
 Tri óc âm thầm nhớ mắt nàng huyền mơ.

mến Tàng
N. Thien To

T.H. 150

Bản "GIÁO ĐƯỜNG IM BÔNG" do Tinh-Hoa ấn hành lần thứ nhất. Ngoài những bản thường còn in thêm 30 đặc-biệt đánh dấu từ G.Đ. I. B. đến XX - T.H. I đến X đều có chữ ký của tác-giả và đóng triện son T.H.

Từ giữa 1938 đến hết năm 1939 Nguyễn Thiện Tư học thầy Benito (người Philippine) đàn banjo, guitare điện và guitare jazz.

Đầu năm 1940 đã sáng tác bài thứ hai là *Nhấn gió chiều*:

Trích:

NHẤN GIÓ CHIỀU

Lời và Nhạc :
NGUYỄN-THIỆN-TƯ
1940

Thong-thả và êm-đềm

p

Chiều nay sớm
về với sắc thu dăm u buồn . Cùng gió vàng với

Copyright 1952 by TINH-HOA — HUẾ
All Rights Reserved

TAC-GIA
GIU BAN-QUYEN

Nhạc sĩ Ngọc Bích đã hát biểu diễn bài này tại rạp Bạch Mai, Hà Nội.

Sau nghỉ hè năm 1940, Nguyễn Thiện Tư xin thôi học trường Thăng Long để cùng một số bạn lập ban nhạc theo nhạc sĩ Lưu Hữu Phước vào miền Nam chơi toàn nhạc Việt Nam, nhạc tranh đấu của Lưu Hữu Phước và Nguyễn Mỹ Ca ở Hội chợ Triển lãm và Nhà hát Lớn Sài Gòn, sau đó về Hà Nội dạy guitare tại nhà. Cuối năm 1940 Nguyễn Thiện Tư đã sáng tác bài *Ngày vui đã qua*.

Khoảng từ 1941-1943 vừa dạy đàn vừa cùng nhạc sĩ Nguyễn Trần Giur và một số nhạc sĩ khác đi biểu diễn các nơi rồi tham gia ban nhạc Myosotis do các nhạc sĩ Dương Thiệu

Tước, Thẩm Oánh chủ trương, phần lớn biểu diễn các ca khúc cái cách của hai tác giả này, cùng thời gian nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư đã sáng tác hai bài: *Cung đàn xuân xưa* và *Nhạc đồng quê*.

Năm 1944, cuộc sống riêng của nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư có bước ngoặt lớn, sau 6 năm bèn bề, sự may mắn cũng đến với chàng nghệ sĩ chung tình, khi giáo đường không còn im bóng, ông đã được kết duyên với người mình yêu, cũng từ đây ca sĩ Hà Tiên đã luôn sát cánh cùng nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư tạo nên những thành công trên con đường nghệ thuật.

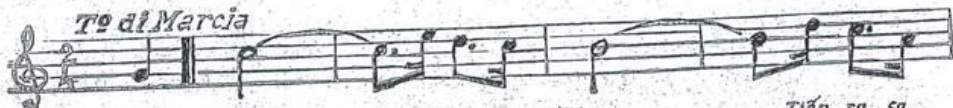
Cũng từ 1944 cùng các nhạc sĩ Ngô Văn Sợi (trumpete), Đỗ Văn Cách (saxophone), Nguyễn Văn Long (violon) tham gia ban nhạc do nhạc sĩ Nguyễn Hữu Hiếu (piano, orgue) phụ trách, biểu diễn thường xuyên cho nhà hàng Restaurant Magnific và sàn nhảy Fantasia phố Cửa Nam. Năm 1945 cùng các nhạc sĩ Nguyễn Văn Long (violon), Nguyễn Trí Nhường (saxophone) theo ban nhạc do nhạc sĩ Nguyễn Xuân Khoát (contrebasse) phụ trách, chuyên đánh nhạc cho sàn nhảy Takara phố Khâm Thiên.

Sau Cách mạng tháng Tám, mọi hoạt động vui chơi lành mạnh của Hà Nội vẫn được duy trì, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư cùng nhạc sĩ Đỗ Tình (violon) tham gia ban nhạc Nga Millewich ở rạp Ciroso phố Đồng Khánh (nay là rạp Kim Đồng phố Hàng Bài), đồng thời tham gia ban nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Xuân Khoát ở Quán Nghệ sĩ phố Bờ Hồ, tại đây Nguyễn Thiện Tư đã được nhạc sĩ Nguyễn Xuân Khoát dạy chơi đàn contrebasse. Thời kỳ này, như các nhạc sĩ yêu nước khác, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư cũng viết hai ca khúc cách mạng: *Chiến binh lên đường* và *Khúc hát đường trường*, lời của Phi Tâm Yên:

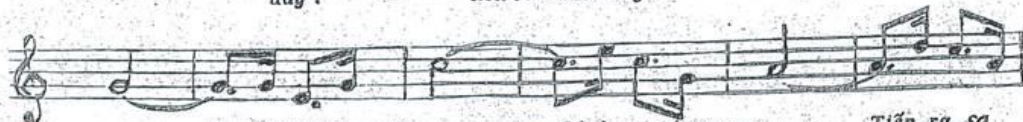
CHIẾN BINH LÊN ĐƯỜNG

Âm nhạc: THIÊN TƠ

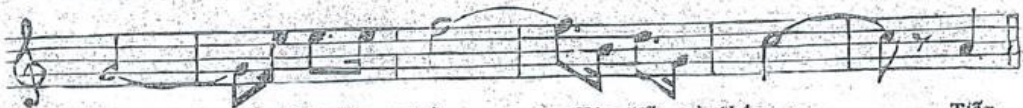
Lời ca: PHI TÂM YẾN

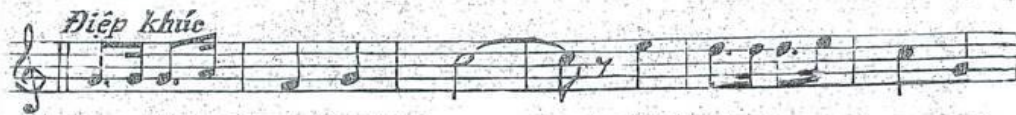
Bình minh — chiến binh lên đường — Tiến ra Sa
đông! — tiến ra Sa trường — Tiếng ca vang

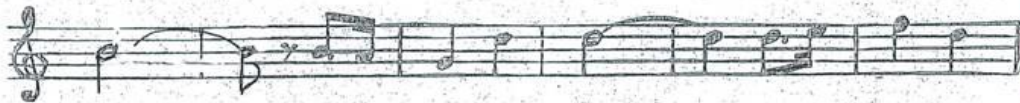
trường! — Không hề dừng chân — Cát bay trời sương — Tiến ra sa
đường Trong chiến mờ trắng — Gió reo ngàn phương — Tiến ra Sa

trường — xông lên công phá — Nào tiếc gì thân... Tiến
trường — xông lên công phá. — Nào tiếc gì thân... Tiến

lên mau mau! Chớ vì đường xa — Tiến lên mau mau nước non chờ
lên mau mau! Thắng về phần ta — Tiến lên mau mau cố quên đường

ta — Giết tan loài xâm lăng — Cờ bay phấp phới
xa — Sáng vàng và bom vàng — Hòa trong gió tiếng

ngân vang theo khúc quân hành ca — Giờ Toàn thắng! toàn
ngân oai nghiêm khúc quân hành ca —

thắng! — Tung bành đời vui vinh quang

Hiệu sách Đại Học 21 Trường Thi — Hà-Nội

Có bán giấy chép bản đàn

Kiểm duyệt ngày 2-11-1945

FAN FƯƠNG

KHÚC HÁT DƯỜNG TRƯỜNG

Ca-khúc của
PHI-TÂM-YẾN

Nhạc điệu của
NGUYỄN-THIỆN-TÔ

I Lối chim lú lo trên cành. Chúng mừng người đi chinh chiến. Tiến
II Đoàn ta chiến binh tung hoành. Tiến đều cười trong mưa nắng. Tiến

ra sa trường tiến nhanh! Chống cho nước non bình yên. Trời trong sắc mây huy
lên theo lời núi sông. Tiến lên chúng ta cười vang. Đoàn ta chiến binh tung

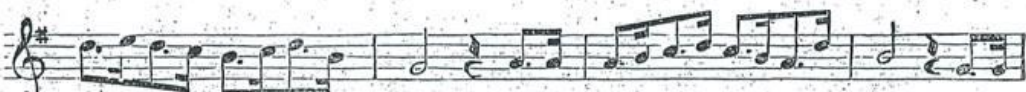
hoàng. Tiến đều chờ nê mưa nắng. Từ đây Việt Nam tươi sáng. Muốn
hoành. Chết? Nằm gối đầu gươm báu. Ngàn năm Việt Nam yêu dấu. Theo

tiếng hát ca lòng vang. Ồi non sông! tiếng lòng êm dềm! Đòi âm vang lên thời chinh
chỉ hướng bao ngày xanh.

chiến. Bao đấng anh hùng vùng lên Nước non muôn đời bình yên. Ồi gương

anh! biệt bao anh hùng gành sức đưa tài. Nơi gương xưa! ta quý trọng tiến theo con đường của ai. Gương anh

hùng xưa kia sáng soi muôn dân sông bãi. Gương anh hùng muôn năm sáng soi bao giờ mờ phai.

Đã Kiểm Duyệt ngày 5-11-1945, số 31 B H.

Giấy phép dùng giấy, số 11 G, cấp ngày 9-11-1945.

Nhà xuất-bản Hát-An, 27, Kinh-Dương-Vương, Hà-nội.

Tổng phát-hành: Hiện đàn Mỹ-thuật Dương-thiệu-Tước, 57, Hàng Gai, Hà-nội.

NHÀ IN TRUNG-BẮC, HÀ-NỘI

FAN FƯƠNG

Từ ngày đầu kháng chiến toàn quốc 19/12/1946 nhân dân Hà Nội phải tản cư, gia đình nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư lên vùng quê Phú Thọ vừa tản cư vừa tăng gia sản xuất. Đầu năm 1947 ông tham gia Trại sản xuất nông nghiệp Phú Thọ, tháng 8/1947 về lại Hà Nội tiếp tục dạy đàn và chơi nhạc cho phòng trà Bờ Hồ cùng với các nghệ sĩ Hoàng Giác, Ngọc Bảo, Trí Nhường... Năm 1949 ông tham gia ban Việt Nhạc của Đài phát thanh Hà Nội do nhạc trưởng Trần Văn Nhơn chỉ huy gồm các Nghệ sĩ:

1. Trần Văn Nhơn: nhạc trưởng
2. Nguyễn Đại: piano + accordeon
3. Đỗ Trí Nhường: saxophone + violoncelle
4. Ngô Văn Sợi: trumpete
5. Đỗ Văn Cách + Hách Hiễn: clarinette
6. Nhạc sĩ Quy: contrebasse
7. Nguyễn Thiện Tư: guitare
8. Vũ Thành (em ruột nhạc sĩ Vũ Khánh - giám đốc đài): flute
9. Vũ Khánh + Nguyễn Trần Giu: violon
10. Ngọc Bảo + hai nữ ca sĩ Tâm Ván, Minh Đỗ: ca sĩ chính

Ngoài ra nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư còn làm thêm ở nhà hàng Elrancho.

Năm 1953 tự học flute theo giáo trình của Henry Altes đến thành thạo.

Tháng 7/1953 tham gia ban nhạc phòng 5 - Đệ tam quân khu của Quân đội Quốc gia Việt Nam - thuộc chính thể Bảo Đại (thời đó các nhạc sĩ muốn tránh bị đi quân dịch thì phải vào các đoàn văn công của các quân khu). Ban nhạc này gồm các nghệ sĩ:

1. Trịnh Kính: clarinette
2. Tu My: accordeon
3. Văn Phụng: piano
4. Nguyễn Thiện Tư: guitar
5. Hoàng Giác + Quách Đàm: ca sĩ chính

Sau giải phóng Thủ đô tháng 10/1954 nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư vẫn dạy đàn ở nhà 22 phố Mai Hắc Đế. Từ năm 1956 khi thành lập Trường Âm nhạc Việt Nam ông là cộng tác viên giảng dạy bộ môn flute trong 5 năm. Từ 1959-1965 là nghệ sĩ bè flute1 trong dàn nhạc giao hưởng của Đoàn Giao hưởng hợp xướng Quốc gia Việt Nam (tiền thân của Nhà hát Nhạc vũ kịch Việt Nam). Năm 1957 nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư là một trong những hội viên đầu tiên của Hội Nhạc sĩ Biểu diễn và Huấn luyện Việt Nam do nhạc sĩ Nguyễn Hữu Hiếu làm Chủ tịch. Tháng 12/1965 nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư về công tác tại Dàn nhạc Hãng phim truyện Việt Nam do nhạc sĩ Vũ Lương chỉ huy. Năm 1982 ông được nghỉ hưu. Ngoài công việc của Dàn nhạc, từ 1974 đến 1990 nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư dạy guitare và flute tại Cung Thiếu nhi Hà Nội.

Trong suốt cuộc đời hoạt động nghệ thuật vừa biểu diễn vừa sáng tác nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư đã có những tác phẩm sau:

TT	TÊN BÀI	TÁC GIẢ LỜI	NĂM SÁNG TÁC	GHI CHÚ
1	Giáo đường im bóng	Phi Tâm Yến	1938	đầu tay
2	Nhấn gió chiều		1940	
3	Ngày vui đã qua		1940	
4	Cung đàn xuân xưa		1941	
5	Nhạc đồng quê		1942	
6	Chiến binh lên đường		1945	
7	Khúc hát đường trường		1945	
8	Thu sang		1948	
9	Đêm trăng xưa		1949	
10	Nắng xuân		1949	
11	Qua bến năm xưa	Hoàng Giác	1949	
12	Tiếng trúc bên sông		1949	

13	Chiều quê		1950	
14	Mẹ ru con	Túy Võ	1950	
15	Mộng giang hồ		1950	
16	Khúc nhạc canh tàn		1951	
17	Trên đường về	Hoàng Giác	1951	
18	Trăng Việt Nam		1951	
19	Giấc mơ xưa	Văn Khôi	1952	
20	Chiều tà		1953	
21	Quanh lửa hồng	Văn Khôi	1953	
22	Tiếng hát biên thùy	Hoàng Giác	1953	
23	Xuân về		1953	
24	Con thuyền tự do	Trịnh Kính	1955	
25	Nhớ quê		1998	
26	Mưa dầm		2012	cuối cùng
27	Chiếc túi xinh xinh	Khuyết danh		thiếu nhi
28	Em thi đua		1960	"
29	Em yêu hòa bình tự do			"
30	Vui họp bạn			"

Đặc biệt những tác phẩm này phần lớn là những ca khúc lãng mạn, xuất hiện từ buổi đầu của Tân nhạc Việt Nam đều đã được xuất bản và biểu diễn trong các thời kỳ khác nhau của lịch sử, đến nay nhiều bài như: *Giáo đường im bóng*, *Nhấn gió chiều*, *Chiều tà*, *Giấc mơ xưa*, *Qua bến năm xưa*, *Quanh lửa hồng*, *Trên đường về*, *Nhớ quê*... có bài đã trên 80 năm vẫn đi cùng năm tháng, thể hiện bằng việc ông vẫn nhận được tiền bản quyền.

Nhóm nhạc (đầu 1954) từ trái sang: nữ ca sĩ Thanh Hằng (sau khi về Quân khu Việt Bắc đổi nghệ danh là Lê Hằng), nhạc sĩ Trịnh Kính, nhạc sĩ Tu My, nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tơ.

Trích một số tác phẩm đã xuất bản:

Trên Đường Về

Từ và Nhạc : NGUYỄN-THIỆN-TO

Trăm sương trong khói lam chiều xuống .

— Một bóng chìm sâu trong màn sương . Chập-

Copyright 1951 by NGUYỄN-THIỆN-TO — HANOI
All rights reserved.

Tác giả giữ bản quyền
Cấm đối lời ca khác thu thanh và in lại

KHÚC NHẠC CANH TÀN

NHẠC VÀ LỜI : NGUYỄN-THIỆN-TO

Canh khuya trên sông . Gió vàng hiu - hắt .

— Xa xa ngang trời . Vài tiếng chim gọi đàn .

Ấn-phẩm SÂN CỘNG-HÒA — HANOI
TÁC GIẢ GIỮ BẢN QUYỀN

CẤM TRÍCH DỊCH, IN LẠI
MỌI HÌNH THỨC VÀ MỌI MEDIUM

MẸ RU CON

Đã do danh ca HOÀNG GIÁC

Trình bày nhiều lần tại Đài Phát Thanh HÀ-NỘI

Thơ của TÚY VÕ
Nhạc sỹ THIÊN TÔ
PHỔ NHẠC

Con ơi con ngủ say chưa,
Cha con xa vắng trong mùa trăng mờ
Gió rung cờ phất sương mờ,
Đêm đêm sáng vọng đôi bờ ải quan...

Lento Expressivo

Con ơi con ngủ cho lâu. Cha
con nhập ngủ giải sầu gió sương ha ơi Cha

TIẾNG TRÚC BÊN SÔNG

Thong-thả và êm-đềm

Lời và Nhạc :
NGUYỄN-THIỆN-TÔ

Ai nhớ chăng một đêm hè, bên khúc sông giòng
êm lắng. Dưới ánh trăng huy - hoàng, gió đưa lời than

Copyright 1953 By TINH-HOÀ
HUẾ (VIỆT-NAM)
All Rights Reserved

TÁC-GIẢ GIỮ BẢN-QUYỀN
Đã thu-thanh vào đĩa hát Polyphon (Phillips)
do nữ ca-sỹ MINH-DIỆU trình-bày

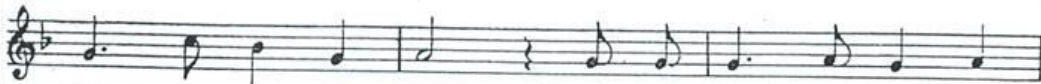
CHIỀU QUÊ

LỜI VÀ NHẠC : NGUYỄN-THIỆN-TÔ

Tặng những tâm-hồn sống xa quê
N.T.T.

Gió hỡi gió ! ngừng đây vài phút , Giúp ta chút

lành nhớ nhung ngàn xưa . Chim ơi chim ! nhắn ta mấy

.....

Ấn-phẩm 1954 của TINH-HOÀ - Huế (Việt-Nam)
TÁC-GIẢ GIỮ BẢN-QUYỀN

CẨM TRÍCH DỊCH, IN LẠI
VÀ SỬA ĐỔI LỜI CA KHÁC

TIẾNG HÁT BIÊN THỦY

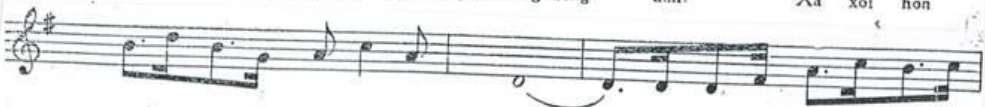
Nhạc và Lời
HOÀNG-GIÁC và THIỆN-TÔ

Blues

Bao nhiêu trai trẻ say sưa sống,
Giữa cảnh hoang vu của núi rừng...

Chiều nào em đưa anh trên đường xa. Ra đi lòng
Một mùa ly hương qua trong lòng anh. Xa xôi hồn

ương bóng quê chìm trong khói sương mờ. Và nụ cười tươi thắm tô những
say ngắt ngày ngàn hương lửa thơm lành. Đường về cô thôn bóng bao dáng

.....

Copyright 1954 by
HOÀNG - GIÁC
Tác giả giữ bản quyền

Giấy phép số 476/T.X.B.
ngày 12 tháng 3 năm 1954
của Nhà Thông Tin Bắc-Việt

Năm nay nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư tròn 100 tuổi, là nghệ sĩ biểu diễn kiêm nhạc sĩ sáng tác cao tuổi nhất còn tại thế, ông vẫn sống vui bên con cháu (ông bà có tám người con đều hoạt động trong các ngành nghệ thuật, trong gia đình có năm Nghệ sĩ Ưu tú). Tuy trí nhớ có một phần phai bạc, nhưng khi nhắc đến những kỷ niệm hoạt động sôi nổi thời trai trẻ, gương mặt và ánh mắt của nhạc sĩ lão thành lại như sáng bừng lên tươi tắn, bởi sự thành công trong cả cuộc đời hoạt động nghệ thuật của ông là kết quả tất nhiên và điển hình của sự hiếu học, liên tục, bền bỉ và quyết tâm. Chỉ bằng con đường tự học ông đã trở thành một nghệ sĩ - nhạc sĩ danh tiếng, những thành công trên con đường nghệ thuật đầy trách nhiệm và lòng tự trọng của đại lão nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư trong hơn 70 năm từ tác phẩm đầu tay *Giáo đường im bóng* (viết về mối tình đầu) đến tác phẩm cuối cùng *Mưa dầm* (tiễn biệt bà Hà Tiên - người vợ hiền trung hậu - lên thiên đàng) đã nhận được sự nể trọng của đồng nghiệp, sự yêu quý của nhân dân, là tấm gương sáng cho các lớp nghệ sĩ - nhạc sĩ trẻ noi theo.

Phan Đông Viên

13/08/2021

Phía sau tác phẩm Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tô
Đài truyền hình Việt Nam - 12/2013

<https://www.youtube.com/watch?v=asvqiKWYNpM>

*****

70 Năm Tình Ca Việt Nam_12:
Nguyễn Thiện Tô- Nguyễn Văn Quỳnh- Hoàng Dương

Biên Soạn: Hoài Nam SBS Radio (Úc Châu)

<https://www.youtube.com/watch?v=-C1FjE6WspA>

Mối tình đẹp của vợ chồng nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư

** Hồng Anh 19/02/2012 **

<https://giadinh.suckhoedoisong.vn/moi-tinh-dep-cua-vo-chong-nhac-si-172120218024455193.htm>

Hơn 90 tuổi, đã cùng nắm tay nhau đi qua hai thế kỷ, nhưng trong câu chuyện với tôi vào một buổi chiều đông tại căn nhà của vợ chồng nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư trên phố Mai Hắc Đế, Hà Nội, tôi không khỏi xúc động khi chứng kiến ánh mắt âu yếm hạnh phúc và cách xưng hô rất đỗi ngọt ngào "anh, em" của vợ chồng nhạc sĩ.

Ông cho biết, người bạn đời của ông là duyên cớ để ông viết nên ca khúc "**Giáo đường im bóng**" năm 1938...

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư bên người bạn đời.

Nguồn cảm hứng bất tận

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư, dáng người cao, gầy cho biết, khoảng một vài tháng nay, sức khỏe yếu nhiều, ông không đi được xe máy nữa. Nhưng ông vẫn "thèm" cái cảm giác đi chu du bằng xe máy.

Trước đây, ông từng đi xe máy đến tận các tỉnh Yên Bái, Lạng Sơn, Hải Phòng, Nam Định, Thanh Hóa...

Lúc ấy, gia đình, bạn bè đều lo lắng cho ông nhưng ai cũng hiểu tính nghệ sĩ trong con người của ông nên chỉ bóng gió xa xôi nhắc ông giữ gìn sức khỏe chứ không ai dám ngăn ông nửa lời.

Ông cứ đi thong dong như thế, thấy ở đâu cảnh đẹp, người xinh thì dừng lại thăm thú.

Giờ không có điều kiện đi đây đó, ông và người bạn đời là bà Vũ Hà Tiên lại ngồi trò chuyện rủ rủ với nhau.

Những câu chuyện ôn nghèo kể khổ, những kỷ niệm yêu thương thừa nào và chuyện con cái, cháu chắt luôn là đề tài thường trực trong những câu chuyện của ông bà.

Tôi cũng may mắn khi được nghe ông kể lại mối duyên kỳ ngộ đã đưa hai người đến với nhau, để hiểu rõ hơn vì sao đã đi qua gần hai thế kỷ đầy sóng gió, biến động nhưng họ vẫn giữ được ngọn lửa yêu thương trong trái tim mỗi người.

Mùa hè năm 1938, chàng trai Nguyễn Thiện Tư mới 17 tuổi, gặp cô gái Vũ Hà Tiên vừa tròn 16, trong một buổi biểu diễn ca nhạc ở Nam Định bán vé lấy tiền mua gạo cứu tế cho đồng bào đang bị nạn đói hoành hành.

Tư chơi đàn ghita, còn Tiên hát rất hay và chơi đàn măngđôlin.

Mén mộ tài sắc của nhau trong đêm diễn ấy, đôi bạn trẻ đã đến với nhau hết sức tự nhiên. Tình yêu ngây ngất khiến chàng trai viết nên những dòng ca từ đẹp như một bài thơ:

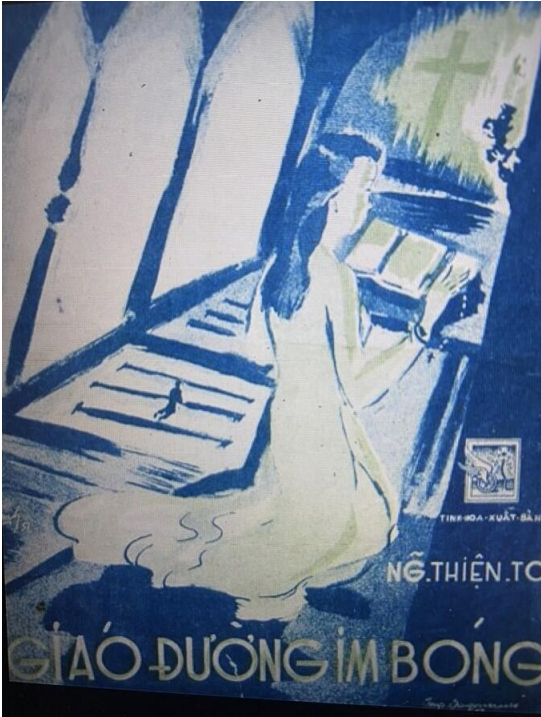
"Nhớ tới đêm đầy ánh sáng/Hương trong gió ngàn mênh mang/Giây phút như ngừng trôi/Tiếng kinh muôn lời/Dáng xinh xinh bao tiên kiều/Quyên ngân Thánh kinh ban chiều/Trong giáo đường đêm Noel ấy ngàn đời tôi mến yêu..."

Bản tình ca ghi dấu mối tình sâu đậm của hai người suốt từ khi ra đời cho đến nay, trở thành một trong những bản tình ca có sức sống mãnh liệt nhất, đặc biệt là trong mỗi mùa Noel.

Gần 70 năm chung sống, chưa một lần nặng lời

Ngày ấy, sự khác biệt về tôn giáo đã khiến đôi bạn trẻ tưởng không thể đến được với nhau. Nhưng cuối cùng tình cảm chân thành đã thuyết phục được gia đình.

6 năm sau ngày gặp gỡ, họ mới tổ chức đám cưới. Gần 70 năm chung sống, ông bà cho biết mọi sự đều tâm đầu ý hợp, thuận vợ thuận chồng, chưa bao giờ nói nặng lời với nhau, cũng chưa bao giờ làm nhau buồn lòng.

Trải qua bao thăng trầm cuộc sống, chiến tranh loạn lạc, ông bà có với nhau tất cả 8 người con. Bà Tiên không quản ngại vất vả, đặt gánh nặng kinh tế lên đôi vai bé nhỏ của mình, lo toan mọi việc chu toàn trong gia đình.

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư tâm sự, ông sáng tác bài hát "Giáo đường im bóng" với ý nghĩ tình yêu của mình sẽ không đến được bến bờ vì có quá nhiều rào cản, nhưng cuối cùng, chính ông cũng không khỏi bàng hoàng, xúc động khi nhận thấy rằng cuộc đời mình lại có quá nhiều may mắn như vậy.

Ông nói: "Tôi sinh ra, lớn lên, già đi và có lẽ chết đi cũng trong căn nhà này thôi...". Điều ông nói nghe thật giản dị nhưng không hề dễ dàng, đơn giản để sống cho nhau một cuộc đời đẹp như thơ, như mộng ấy.

Và cũng thật không hề dễ dàng để cùng nhau đi đến cuối con đường mà vẫn ngập chìm trong ánh mắt hạnh phúc, triu mến như lời bài hát: "Đắm đuối trên làn sóng mắt nàng huyền mơ...".

Hồng Anh

Theo *Bee.net.vn*

“Trên Đường Về” và dòng nhạc của nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư (1921-2022)

Nhạc sĩ Nguyễn Thiện Tư (1921-2022)

Biên soạn:

Phan Anh Dũng

(Rockville, Maryland USA)

Thực hiện: 20 tháng 8 năm 2022

Vui lòng gửi thêm tài liệu và ý kiến xây dựng về: dathphan1@gmail.com